Програми обавезних и изборних предмета по разредима, са начинима и поступцима за њихово остваривање

ДРУГИ ЦИКЛУС

6. РАЗРЕД

САДРЖАЈ

ШЕСТИ РАЗРЕД – ОБАВЕЗНИ ПРЕДМЕТИ, ПРОГРАМИ НАСТАВЕ И УЧЕЊА 3
НАЗИВ ПРЕДМЕТА: ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК 5
НАЗИВ ПРЕДМЕТА: ГЕОГРАФИЈА 10
НАЗИВ ПРЕДМЕТА: БИОЛОГИЈА 13
НАЗИВ ПРЕДМЕТА: МАТЕМАТИКА 16
НАЗИВ ПРЕДМЕТА: ТЕХНИКА И ТЕХНОЛОГИЈА 19
НАЗИВ ПРЕДМЕТА: ЛИКОВНА КУЛТУРА 22
НАЗИВ ПРЕДМЕТА: МУЗИЧКА КУЛТУРА 23
НАЗИВ ПРЕДМЕТА: ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ 25
НАЗИВ ПРЕДМЕТА: ФИЗИКА 27
ШЕСТИ РАЗРЕД – ОБАВЕЗНИ ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТИ, ПРОГРАМИ НАСТАВЕ И УЧЕЊА 29
НАЗИВ ПРЕДМЕТА: ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ 29
НАЗИВ ПРЕДМЕТА: ВЕРСКА НАСТАВА – ПРАВОСЛАВНИ КАТИХИЗИС 32
НАЗИВ ПРЕДМЕТА: НЕМАЧКИ ЈЕЗИК (2. СТРАНИ ЈЕЗИК) 34

ШЕСТИ РАЗРЕД – ОБАВЕЗНИ ПРЕДМЕТИ, ПРОГРАМИ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

НАЗИВ ПРЕДМЕТА: СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ

ЦИЉ ПРЕДМЕТА

Годишњи програм наставе и учења (глобални план) за Српски језик и књижевност у шестом разреду заснива се на званичном Програму наставе и учења Министарства просвете Републике Србије и реализоваће се кроз фонд од 144 часа годишње (4 часа недељно). Овај предлог модела структуриран је према три кључне области (домена): Књижевност, Језик (Граматика, правопис, ортоепија) и Језичка култура (Усмено и писмено изражавање). Оспособљавање ученика за правилно коришћење српског језика у различитим комуникативним ситуацијама, развијање читалачких компетенција кроз тумачење књижевних дела, и неговање естетског и националног идентитета. Овај циљ се остварује у условима мале сеоске школе – нпр. повезивањем са локалном заједницом, природом, традицијом.

ИСХОДИ УЧЕЊА

Правилник о плану наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања и програму наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања: 15/2018-77, 18/2018-1, 3/2019-83, 3/2020-3, 6/2020-94, 17/2021-1, 16/2022-1, 13/2023-458, 14/2023-384, 3/2024-1, 6/2025-7, 1/2026-219
https://pravno-informacioni-sistem.rs/eli/rep/pg/ministarstva/pravilnik/2018/15/2

ОБЛАСТИ УЧЕЊА

Област (Домен)	**Обрада (О)**	**Утврђивање, систематизација, вежбање (У/С/В)**	**Укупан број часова**
1. Књижевност	35	30	**65**
2. Језик (Граматика и правопис)	24	21	**45**
3. Језичка култура (Писмени задаци и говорне вежбе)	11	23	**34**
УКУПНО	**70**	**74**	**144**

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Настава се реализује поступно уз коришћење савремених пракси.
Фронтални, групни и индивидуални рад, рад у паровима (више о томе у облицима наставе); коришћење пројектора (презентације, кратки едукативни видео-снимци, дигитални уџбеници, квизови); истраживачки рад у школском дворишту и локалној средини;

повезивање наставе са животом у селу (пољопривреда, природа, локална традиција); пројектна настава; сарадња са родитељима и локалном заједницом и др.
У раду се користе: уџбеници и радна свеска; едукативни видео материјали; локални ресурси (двориште, околина школе, сеоска библиотека…) и др.
Користе се и дигитална средства у складу са могућностима.

Облици наставе:

Облици наставе (наставни облици) представљају начин организације рада наставника и ученика на часу Српског језика и књижевности у шестом разреду, а бирају се у зависности од наставне јединице и циља часа:

- Фронтални рад – наставник излаже градиво пред целим одељењем истовремено; идеалан за уводне делове часа, објашњавање нових граматичких правила (нпр. гласовних промена) и заједничке диктате.
- Индивидуални рад – сваки ученик самостално решава задатке, анализира текст или пише састав; примењује се при изради школских писмених задатака, петнаестоминутних контролних вежби и рада у радној свесци.
- Рад у паровима (тандем) – два ученика заједно сарађују на решавању краћег задатка; ефикасан за међусобну проверу правописа у свескама, вежбање дијалога из драмских текстова или брзу анализу песме.
- Групни рад – одељење се дели на мање тимове (4–6 ученика) који добијају посебне истраживачке задатке; одличан за комплексне анализе домаће лектире (нпр. *Мали принц*), где свака група истражује по један аспект дела (ликове, мотиве, поруке).

Методе наставе:

У настави Српског језика и књижевности у шестом разреду примењује се комбинација традиционалних и савремених метода, прилагођених узрасту и областима унутар предмета. Основне наставне методе, које ће се користити:

- Дијалошка метода (разговор) – водећа метода у тумачењу књижевног дела и анализи ликова кроз вођени разговор ученика и наставника.
- Монолошка метода (излагање) – објашњавање нових и сложених граматичких појмова, попут гласовних промена или функције глаголских облика.
- Метода рада на тексту – пажљиво читање, проналажење мотива, подвлачење стилских фигура у читанци и решавање задатака у радној свесци.
- Метода писаних и графичких радова – израда школских писмених задатака, диктата, писање есеја, као и креирање мапа ума (нпр. шематски приказ поделе гласова).
- Метода илустрације и демонстрације – приказивање табела, граматичких шема, емитовање звучних записа глумачког рецитовања или видео-снимака позоришних представа.
- Метода игре (дидактичке игре) – примена језичких квизова (нпр. *Кахут* или асоцијације) за забавнију проверу знања из правописа и граматике.

Наставна средства и материјали:

Наставна средства за реализацију програма Српског језика и књижевности у шестом разреду деле се на неколико кључних категорија, комбинацијом традиционалних и савремених дигиталних извора.

Књижевна и текстуална средства

Уџбенички комплет: Читанка, Граматика и Радна свеска. Књижевни текстови: Лектире, збирке песама и антологије приповедака предвиђене планом. Речници и приручници: Школски речник Матице српске, правописни речник и језички приручници.

Аудио-визуелна и дигитална средства

Интерактивни текстови на образовним платформама. Аудио-записи: Звучни снимци глумачких рецитација и одломака из народних песама. Видео-материјали: Снимци позоришних представа (нпр. Нушићева драма Аналфабета), екранизације романа и документарни филмови о писцима. Презентације: Сликовни и шематски прикази гласовних промена и поделе сугласника/самогласника. Коришћење извора са паметних телефона.

Техничка средства и опрема

Рачунар / Лаптоп и пројектор: За приказ дигиталних садржаја и мултимедије у учионици. Школска табла и креда/маркери.

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ

Прати се напредовање ученика. Наглашавамо индивидуализован приступ сваком ученику. Примери: усмено одговарање; писмени задаци; контролне вежбе; пројектни радови; формативно праћење; самопроцена ученика и др. Вредновање се врши константно и периодично.

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА

Корелација постоји са географијом, историјом, музичком културом, ликовном културом и другим предметима, што се посебно наглашава у оперативним плановима.

ПРИЛАГОЂАВАЊЕ ИНДИВИДУАЛНИМ ПОТРЕБАМА УЧЕНИКА

Уколико постоји потреба за корекцијама, прилагођавамо индивидуалним потребама ученика након иницијалних тестова и фазе посматрања програм наставе и учења.

НАЗИВ ПРЕДМЕТА: ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

ЦИЉ ПРЕДМЕТА

Циљ учења страног језика је да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну писмену и усмену комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.

ИСХОДИ УЧЕЊА

https://pravno-informacioni-sistem.rs/eli/rep/pg/ministarstva/pravilnik/2018/15/2

ОБЛАСТИ УЧЕЊА

:**Област**	**Број часова**
1. Поздрављање и представљање себе и других и тражење/давање основних информација о себи и другима	5
2. Описивање бића, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања	6
3. Изношење предлога и савета, упућивање позива за учешће у заједничкој активности и реаговање на њих	4
4. Изражавање молби, захтева, обавештења, извињења, и захвалности	4
5. Разумевање и давање упутстава	4
6. Описивање будућих радњи (планова, намера, предвиђања)	4
7. Описивање догађаја и способности у садашњости	6
8. Описивање догађаја и способности у прошлости	6
9. Исказивање жеља, планова и намера	5
10. Исказивање потреба, осета и осећања	4
11. Исказивање просторних односа и упутстава за оријентацију у простору	5
12. Изрицање дозвола, забрана, правила понашања и обавеза	5
13. Изражавање припадања и поседовања	4
14. Изражавање допадања и недопадања	4
15. Изражавање мишљења	3
16. Изражавање количине и бројева и цена	3
Укупно:	72

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Облици наставе:

Фронтални рад (увођење нових граматичких и лексичких структура), индивидуални рад (самостална израда задатака и вежбање), рад у паровима (дијалози, симулације стварних ситуација, role-play) и групни рад (израда мини-пројеката, паноа и истраживачких задатака). У реализацији наставе на сваком часу користи се електронски уџбеник и радна свеска помоћу рачунара и пројектора или телевизијског екрана.

Методе наставе:

- Комуникативна метода (стављање акцента на говор и споразумевање на страном језику кроз реалне животна ситуације).
- Аудио-визуелна метода (учење кроз звучне и видео записе и визуелне подстицаје).
- Метода игре и симулације (језичке игре, квизови, скечеви).
- Пројектна настава (тимски рад на задату тему која повезује језик и праксу).
- Интерактивна дигитална настава.

Наставна средства и материјали:

- Званични уџбеник и радна свеска за 6. разред English Plus 2 Second Edition, Novi Logos / Oxford.
- Дигитални уџбеник, пројектор, рачунар или паметна табла за репродукцију кратких едукативних видео-снимака, песама и презентација.
- Квизови за понављање градива (нпр. Kahoot, Wordwall).
- Додатни наставни листићи за диференцирану наставу (задаци прилагођени различитим нивоима знања).
- Аутентични материјали (часописи, мапе, фотографије).
- Ресурси из локалне средине (школско двориште за активности на отвореном, сарадња са локалном библиотеком за проналажење занимљивости).

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ

На почетку школске године спроводи се дијагностичко вредновање компетенција ученика помоћу иницијалног тестирања.

Континуирано праћење напредовања ученика обухвата:

- **Формативно оцењивање:** Редовно бележење активности на часу, ангажовања у групном раду, домаћих задатака и залагања.
- **Сумативно оцењивање:** На основу усменог одговарања (кратки дијалози, читање са разумевањем, монолози) и писмених провера (контролни задаци, два писмена задатка током године – један у првом и један у другом полугодишту).
- **Пројектни радови:** Оцењивање индивидуалних или групних паноа, презентација и практичних задатака.

- **Самопроцена ученика:** Подстицање ученика да кроз кратке листе самоевалуације (нпр. „Сада знам да...“) сами препознају свој напредак и области које треба да поправе, нарочито у току припреме за писмене провере.

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА

Теме у 6. разреду успешно се повезују са следећим предметима:

Српски језик и књижевност, други страни језик (немачки), географија, грађанско васпитање, верска настава, биологија, ликовна култура, музичка култура, физичко васпитање, техника и технологија, информатика, физика, историја.

ПРИЛАГОЂАВАЊЕ ИНДИВИДУАЛНИМ ПОТРЕБАМА УЧЕНИКА

Диференцијација наставе и подршка ученицима остварује се кроз:

- **За напредне ученике:** Задаци вишег нивоа сложености (додатни текстови за читање, писање креативних састава, улога вршњачког ментора/помагача у групи, додатни истраживачки рад на интернету).
- **За ученике којима је потребна подршка:** Поједностављивање налога и задатака (нпр. спајање речи и слика уместо писања целе речи, заокруживање тачних одговора), смањен обим текста за читање, продужено време за израду задатака.
- **Визуелна и аудио подршка:** Чешће коришћење пројектора за приказ кључних речи, флеш-картица (картица са сликама) и видео-записа за лакше памћење појмова.
- **Рад у пару и малим групама:** Ученици са потешкоћама раде у пару са друговима из клупе који им могу помоћи, чиме се развија емпатија и олакшава савладавање баријера у говору.
- **Примена ИОП-а** (Индивидуалног образовног плана) за ученике којима је то званично одређено (ИОП 1 или ИОП 2).

НАЗИВ ПРЕДМЕТА: ИСТОРИЈА

ЦИЉ ПРЕДМЕТА

Циљ учења историје је да ученик, изучавајући историјске догађаје, појаве, процесе и личности, стекне основна историјска знања и компетенције неопходне за разумевање савременог света, развије вештине критичког мишљења и одговоран однос према себи, сопственом и националном идентитету, културноисторијском наслеђу, друштву и држави у којој живи

ИСХОДИ УЧЕЊА

Сви исходи предмета доступни су у Правилнику о плану наставе и учења за шести разред основног образовања и васпитања

https://pravno-informacioni-sistem.rs/eli/rep/pg/ministarstva/pravilnik/2018/15/2/reg

ОБЛАСТИ УЧЕЊА

Пример:

Област	**Број часова**
Основи проучавања прошлости	6
Европа , Средоземље и српске земље у раном средњем веку	19
Европа, Средоземље и српске земље у позном средњем веку	28
Европа,свет и српке земље у раном новом веку (прединдустријско доба)	19

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Настава историје реализује се применом различитих облика рада: фронталног, индивидуалног, рада у пару и групног рада.

Методе које се користе у раду су: дијалошка метода, метода разговора, метода демонстрације, метода рада на тексту, илустративна метода, као и НТЦ методе, мапе ума и др..

У настави се користе уџбеници, , наставни листићи, плакати, илустрације, као и дидактички материјал прилагођен узрасту ученика.

У настави се редовно користи пројектор за рад на , приказ презентација (ППТ), кратких едукативних видео-снимака, аудио-записа, као и једноставних дигиталних квизова (Кахоот!) у функцији понављања и провере знања.

Настава се, кад год је могуће, повезује са непосредним окружењем ученика. Користе се ресурси локалне и градске средине ..

Рад се заснива на подстицајној атмосфери, развијању самопоуздања ученика, неговању правилног говора и писменог изражавања.

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ

Напредовање ученика прати се континуирано кроз : иницијлно тестирање , усмено одговрање,контролни задаци, формативно праћење,активност на часу,самопроцена ученика

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА

У шестом разреду могућа је корелација са предметима : српски језик и књижевност, ликовна култура, географија, верска настава,музичка култура,

ПРИЛАГОЂАВАЊЕ ИНДИВИДУАЛНИМ ПОТРЕБАМА УЧЕНИКА

Настава се прилагођава индивидуалним потребама ученика кроз диференцијацију задатака и начина рада. Ученицима којима је потребна додатна подршка пружају се поједностављени задаци, визуелна подршка у штампаном и електронском облику. Наставник усклађује своје

активности са индивидуалним образовним планом који садржи прилагођене стандарде постигнућа, програм рада по предметима и учесталост додатне подршке, уз циљ оптималног укључивања ученика у редован образовно-васпитни рад и осамостаљивање у колективу.
Ученицима са изузетним способностима нуде се додатни, захтевнији задаци, истраживачке активности и пројектни радови како би се подстакло продубљивање знања и развој креативности. Такође се користе дигитални ресурси, презентације и едукативни видео материјали за обогаћену наставу, мапе ума и квизове као алат за проверу и проширење знања.

НАЗИВ ПРЕДМЕТА: ГЕОГРАФИЈА

ЦИЉ ПРЕДМЕТА

Циљ учења Географије је да ученик појмовно и структурно овлада природно-географским, демографским, насеобинским, политичко-географским, економско-географским, интеграционим и глобалним појавама и процесима у Србији и свету уз неговање вредности мултикултуралности и патриотизма.

ИСХОДИ УЧЕЊА

https://pravno-informacioni-sistem.rs/eli/rep/pg/ministarstva/pravilnik/2018/15/2

ОБЛАСТИ УЧЕЊА

Редни бр. теме	**Назив наставне теме**	**Број часова**		
		Обрада	**Остали типови часа**	**Укупно**
1.	Друштво и географија	2	1	3
2.	Географска карта	6	4	10
3.	Становништво	6	4	10
4.	Насеља	5	4	9
5.	Привреда	6	5	11
6.	Држава и интеграциони процеси	7	7	14
7.	Географија Европе	8	7	15
УКУПНО		40	32	72

СВЕГА ЧАСОВА			72

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Настава Географије у 6. разреду реализоваће се применом различитих наставних метода и облика рада који подстичу активност, радозналост, истраживачки дух и функционално знање ученика. У наставном процесу користиће се фронтални, групни, рад у пару и индивидуални облик рада, уз уважавање способности, интересовања и предзнања ученика. Настава ће се заснивати на активном учењу, разговору, демонстрацији, посматрању, истраживању и практичном раду. Посебна пажња посветиће се развијању географског начина мишљења, сналажењу у простору, разумевању природних појава и процеса, као и повезивању наставних садржаја са свакодневним животом ученика. У раду ће се користити: уџбеник, радна свеска, географски атлас и неме карте; зидне карте, глобус, фотографије, илустрације и модели; презентације, едукативни видео-материјали и дигитални садржаји; интернет извори, квизови знања и интерактивне апликације; природни материјали и примери из непосредног окружења ученика. Ученици ће се оспособљавати за: читање и тумачење географских карата; сналажење у простору и оријентацију; уочавање повезаности природних и друштвених појава; посматрање, описивање, упоређивање и закључивање; самостално и тимско решавање задатака; развијање еколошке свести и одговорног односа према природи. Настава ће бити обогаћена истраживачким задацима, пројектном наставом, израдом паноа, презентација, тематских мапа, модела и кратких ученичких радова. У складу са могућностима школе, реализоваће се амбијентална настава, часови у школском дворишту и локалној средини, као и посете установама и природним локалитетима од значаја за наставу географије.

Посебна пажња посветиће се подстицању сарадње, међусобног уважавања, толеранције и активног учешћа ученика у наставном процесу. Наставник ће континуирано пратити напредовање ученика кроз усмено излагање, практичан рад, активности на часу, домаће задатке, пројекте и различите облике провере знања, уз примену формативног и сумативног оцењивања.

Облици наставе:

ФР – фронтални рад
ГР – групни рад
РП – рад у паровима
ИР – индивидуални рад

Методе наставе:

МО – монолошка метода
ДИ – дијалошка метода
ДМ – демонстративна метода
ТМ – текстуална метода

ДИС – метода дискусије
ИМ – илустративна метода
ИКТ – рад са информационо-комуникативним технологијама

Наставна средства и материјали:

Уџбеник, стручна и методичка литература, часописи, интернет, географска карта, .

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ

усмено одговарање; контролне вежбе; пројектни радови; формативно праћење; самопроцена ученика , путем израде задатака у уџбенику од стране ученика; израдом паноа од стране ученика, картографска писменост, дискусија на часу, мапе појмова, проблемски задаци, пројекти, домаћи задаци, однос према раду,...

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА

С – српски језик
М – математика
И – историја
Б – биологија
ИНФ – информатика и рачунарство
Т – техника и технологија
Л – ликовна култура
МК – музичка култура
ФЗВ – физичко и здравствено васпитање
ПиД – природа и друштво

ПРИЛАГОЂАВАЊЕ ИНДИВИДУАЛНИМ ПОТРЕБАМА УЧЕНИКА

Настава географије биће прилагођена индивидуалним способностима, интересовањима, предзнању и потребама ученика, са циљем да сваки ученик активно учествује у раду и напредује у складу са својим могућностима. У наставном процесу примењиваће се диференцирана настава кроз: прилагођавање тежине, обима и начина израде задатака; додатне и истраживачке задатке за напредне и посебно заинтересоване ученике; поједностављене задатке и додатну подршку ученицима којима је потребна помоћ у раду; индивидуални приступ у објашњавању наставних садржаја; рад у пару и групни рад ради међусобне подршке и сарадње ученика. Ученицима ће бити омогућено учење путем различитих извора и начина представљања садржаја: визуелних приказа, географских карата, шема, фотографија и модела; презентација, едукативних видео-материјала и дигиталних садржаја; практичних примера, разговора, истраживачких активности и

пројектне наставе. Посебна пажња посветиће се подстицању самопоуздања, мотивације и активног учешћа сваког ученика у настави. Ученици ће бити охрабривани да износе своја запажања, постављају питања, самостално закључују и развијају критичко мишљење. У раду са ученицима којима је потребна додатна образовна подршка примењиваће се индивидуализован приступ, чешће усмеравање, додатна објашњења, визуелна и практична подршка, као и прилагођени наставни материјали у складу са могућностима ученика.
Напредовање ученика пратиће се континуирано кроз активности на часу, усмено излагање, практичан рад, домаће задатке, пројекте и различите облике провере знања, уз уважавање индивидуалних способности и постигнућа сваког ученика.

НАЗИВ ПРЕДМЕТА: БИОЛОГИЈА

ЦИЉ ПРЕДМЕТА

Циљ учења Биологије је да ученик, изучавањем биолошких процеса и живих бића у интеракцији са животном средином, развије одговоран однос према себи и природи и разумевање значаја биолошке разноврсности и потребе за одрживим развојем.

ИСХОДИ УЧЕЊА

https://pravno-informacioni-sistem.rs/eli/rep/pg/ministarstva/pravilnik/2018/15/2

ОБЛАСТИ УЧЕЊА

Област	Број часова
Јединство грађе и функције као основа живота	36
Живот у екосистему	16
Наслеђивање и еволуција	6
Порекло и разноврсност живота	6
Човек и здравље	8
Посматрање, мерење и експеримент у биологији	Часови су распоређени у претходних пет тема

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Настава биологије у 6. разреду основног образовања и васпитања остварује се у складу са важећим програмом наставе и учења, који је заснован на исходима и усмерен на развој функционалних знања, вештина и ставова ученика. Наставни садржаји се повезују са претходно стеченим знањима из 5. разреда (спирални приступ), као и са свакодневним животом ученика.
Облици наставе:

Настава биологије у шестом разреду реализује се применом разноврсних облика рада. Користе се фронтални облик рада (при увођењу нових садржаја и тумачењу сложенијих појмова и процеса), индивидуални рад (самостално решавање задатака, израда шема, табела и краћих истраживачких задатака), рад у пару (размена знања и вршњачко учење), као и групни рад (сарадничко учење, анализа појава, израда заједничких продуката и презентација). Посебан значај има практичан рад, који обухвата посматрање, рад са моделима и препаратима, као и извођење једноставних огледа и примену микроскопа и лупе. У настави се примењује и проблемски приступ, кроз постављање проблемских питања и подстицање ученика на уочавање узрочно-последичних веза, као и пројектна настава, која доприноси развоју самосталности, одговорности и сарадње.

Наставни садржаји реализују се кроз различите типове часова: обраде новог градива, понављања, утврђивања, систематизације, практичног рада, провере знања, као и кроз часове пројектне наставе

Методе наставе:

Методе које се користе у раду су: усмено излагање, дијалошка метода, демонстративна, рад на тексту, илустративна метода, практично-експериментална као и НТЦ методе (асоцијативно учење, учење кроз игру, мапе ума).

Наставна средства и материјали:

У настави се користи уџбеник, наставни листићи, шеме и табеле, као и различита визуелна средства (слике, илустрације, постери). У настави се користе и природни материјали, модели, препарати, као и опрема за практичан рад (микроскоп, лупа). Посебан значај има примена информационо-комуникационих технологија, укључујући мултимедијалне презентације (PowerPoint), едукативне видео-садржаје и дигиталне наставне материјале: квизови и провере знања путем платформе Kahoot!, задаци и активности креирани уз помоћ алата заснованих на вештачкој интелигенцији (AI), образовни садржаји са платформе Моја школа, који су усклађени са наставним планом и програмом. У настави се редовно користи лаптоп и пројектор.

Кроз све наведене методе, облике рада и наставна средства, ученицима се омогућава рад у подстицајној атмосфери, самостално закључивање, развијање креативности, међупредметно и унутарпредметно повеезивање градива. Код ученика се развија интересовање за природу, научна писменост, критичко мишљење, и способност решавања проблема.

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ

Праћење и вредновање постигнућа ученика врши се континуирано са циљем праћења напредовања ученика и остварености исхода. Напредовање ученика се прати посматрањем (активност, учешће, заинтересованост, сарадња, резултати на квизовима), усменим испитивањима, писменим проверама, кроз практичан рад и пројектне задатке. Вредновање обухвата формативно и сумативно оцењивање. Формативно оцењивање спроводи се кроз праћење активности, ангажовање, учешће у дискусији, изради задатака, практичан рад, као

и кроз давање повратне информације у циљу унапређивања учења. Сумативно оцењивање врши се усменим и, писменим проверама знања. При оцењивању се вреднује знање, разумевање, примена знања, развијеност вештина (посматрање, закључивање, повезивање појмова) и ставова ученика. У процесу вредновања примењује се и самопроцена и вршњачко оцењивање. Оцењивање се прилагођава индивидуалним карактеристикама ученика, а за ученике који раде по индивидуалном образовном плану примењују се прилагођени критеријуми.

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА

Настава биологије у 6. разреду остварује се у корелацији са наставним садржајима биологије из петог разреда (надовезивање и проширивање знања чиме се примењује спирални принцип учења) и са другим предметима: географијом, историјом, физиком, математиком, информатиком и рачунарством, српским језиком, техником и технологијом, ликовном културом, физичким и здравственим васпитањем кроз значај здравих стилова живота и физичке активности.

ПРИЛАГОЂАВАЊЕ ИНДИВИДУАЛНИМ ПОТРЕБАМА УЧЕНИКА

Прилагођавање наставе биологије индивидуалним потребама ученика подразумева усклађивање садржаја, метода, темпа рада и начина вредновања са способностима, интересовањима и потребама сваког ученика. Користи се и вршњачка подршка као облик помоћи у савладавању наставних садржаја, као и размена искустава са члановима Стручних већа и стручним сарадницима у школи.

За ученике који брже напредују планирају се додатни, проширени садржаји и сложенији задаци који подстичу критичко мишљење и примену знања у новим ситуацијама.

За ученике којима је потребна додатна подршка примењују се поједностављени задаци, корак-по-корак упутства, додатна објашњења и продужено време за рад. У настави се користи визуелна подршка путем слика, шема, модела и презентација, као и видео-материјал. У настави се користе различита наставна средства, као што су слике, модели, шеме и видео-материјали, као и дигитални алати попут Kahoot! и YouTube. Такође, ученицима се обезбеђује више времена за израду задатака, уз мањи број захтева.

За ученике који раде по индивидуалном образовном плану примењују се прилагођени критеријуми вредновања и начини провере знања.

НАЗИВ ПРЕДМЕТА: МАТЕМАТИКА

ЦИЉ ПРЕДМЕТА

Циљ учења Математике је да ученик, овладавајући математичким концептима, знањима и вештинама, развије основе апстрактног и критичког мишљења, позитивне ставове према математици, способност комуникације математичким језиком и писмом и примени стечена знања и вештине у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота, као и да формира основ за даљи развој математичких појмова.

ИСХОДИ УЧЕЊА

Сви исходи предмета доступни су у Правилнику о плану наставе и учења за шести разред основног образовања и васпитања. https://pravno-informacioni-sistem.rs/eli/rep/pg/ministarstva/pravilnik/2018/15/2

ОБЛАСТИ УЧЕЊА

Област	Број часова
Цели бројеви	24
Рационални бројеви	50
Троугао	24
Четвороугао	22
Површина троугла и четвороугла	16
Писмени задаци и исправке	8

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Настава математике реализује се применом различитих облика рада: фронталног, индивидуалног, рада у пару и групног рада. Посебна пажња посвећује се развијању логичког мишљења, математичког закључивања и повезивању математичких садржаја са свакодневним животом.

Приликом обраде наставних садржаја користе се различите методе рада: дијалошка метода, метода разговора, демонстративна метода, метода практичног рада, истраживачка метода и метода решавања проблема. Ученици се подстичу на самостално откривање правила и законитости кроз примере, табеле, дијаграме и практичне задатке.

У настави се користе уџбеници и радне свеске одобрене од стране Министарства просвете, наставни листићи, геометријски прибор, дидактички материјали, као и дигитална средства: презентације, едукативни видео-снимци, дигитални уџбеници и квизови.

Посебна пажња посвећује се практичној примени математике кроз задатке из свакодневног живота: рачунање процената, размера, планирање трошкова, мерење дужине и времена, читање података из табела и дијаграма. Геометријски садржаји реализују се употребом геометријског прибора и конструктивним задацима.

У раду се користе и различити облици пројектне и истраживачке наставе, индивидуализовани задаци, као и повезивање наставе математике са локалним окружењем и другим наставним предметима.

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ

Напредовање ученика прати се континуирано кроз усмено одговарање, писмене задатке, контролне вежбе, активност на часу, домаће задатке и учешће у групном и индивидуалном раду.

Вредновање се остварује формативно и сумативно, уз редовно давање повратне информације ученицима. Посебно се прати развој математичког мишљења, тачност у рачунању, примена математичких правила и способност решавања проблемских задатака.

Ученици се постепено уводе у самопроцену сопственог рада и процену успешности решавања задатака, чиме се подстиче самосталност и одговорност у учењу.

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА

Наставни садржаји математике повезују се са предметима: Српски језик (разумевање и тумачење текстуалних задатака), Географија (размера, читање карата и дијаграма), Информатика и рачунарство (табеле, графички приказ података), Техника и технологија (мерење и конструкције), Ликовна култура (симетрија, геометријски облици) и Физичко и здравствено васпитање (мерење резултата, статистика и просек).

ПРИЛАГОЂАВАЊЕ ИНДИВИДУАЛНИМ ПОТРЕБАМА УЧЕНИКА

Настава се прилагођава индивидуалним потребама ученика кроз диференцијацију задатака и различите облике подршке. Ученицима којима је потребна додатна подршка обезбеђују се поједностављени задаци, визуелна подршка, рад у пару и додатна објашњења.

Ученицима са израженим способностима за математику нуде се додатни и сложенији задаци, истраживачке активности, логички проблеми и пројектни задаци како би се подстакло продубљивање знања и развој математичких компетенција.

У настави се користе дигитални ресурси, презентације, интерактивни задаци и квизови ради лакшег разумевања садржаја и мотивације ученика за рад.

НАЗИВ ПРЕДМЕТА: ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО

ЦИЉ ПРЕДМЕТА

Циљ учења Информатике и рачунарства је оспособљавање ученика за безбедно и одговорно коришћење информационо-комуникационих технологија, развој дигиталне писмености, стицање основа програмирања и алгоритамског начина размишљања, као и примену стечених знања у решавању проблема из свакодневног живота..

ИСХОДИ УЧЕЊА

Сви исходи предмета доступни су у Правилнику о плану наставе и учења за шести разред основног образовања и васпитања. https://pravno-informacioni-sistem.rs/eli/rep/pg/ministarstva/pravilnik/2018/15/2

ОБЛАСТИ УЧЕЊА

Област	Број часова
Информационо-комуникационе технологије (ИКТ)	9
Дигитална писменост	5
Пројектна настава (ИКТ+ДП)	3
Рачунарство	16
Пројектна настава (Р)	3

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Настава информатике и рачунарства реализује се применом различитих облика рада, при чему се комбинују фронтални, индивидуални, рад у пару и групни рад, у зависности од наставних садржаја и циљева часа. Посебан акценат ставља се на активну улогу ученика у наставном процесу, кроз практичан рад на рачунару, решавање проблемских задатака и истраживачке активности. Наставник има улогу организатора и водитеља процеса учења, који усмерава ученике ка самосталном откривању појмова и законитости.

У настави се користе различите методе рада као што су дијалошка метода, метода разговора, демонстрација, практичан рад и метода решавања проблема. Ученици се подстичу да кроз конкретне примере, рад у дигиталним алатима и визуелним програмским окружењима развијају алгоритамски начин размишљања и логичко закључивање. Настава се заснива на повезивању теоријских садржаја са практичном применом у свакодневном животу, као и на корелацији са другим наставним предметима.

У раду се користе уџбеници и наставни материјали одобрени од стране Министарства просвете, као и дигитални ресурси, презентације, видео материјали, едукативни софтвери и интернет садржаји. Ученици се подстичу да користе различите ИКТ алате за креирање дигиталних садржаја, као што су текстови, слике, презентације и једноставни програми. Настава се реализује у рачунарској учионици, уз употребу рачунара и других дигиталних уређаја

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ

Праћење и вредновање рада ученика спроводи се континуирано током целе школске године и обухвата различите облике активности. Вредновање се заснива на праћењу ангажовања ученика на часу, изради практичних задатака, тестова знања, домаћих задатака и пројектних

активности. Посебна пажња посвећује се праћењу напредовања ученика у области примене ИКТ алата, развоја алгоритамског размишљања, као и способности решавања проблема.
Вредновање има формативни и сумативни карактер, при чему се ученицима редовно даје повратна информација која им помаже да унапреде свој рад и боље разумеју сопствени напредак. Подстиче се развој самопроцене и вршњачке процене, како би ученици развили одговорност за сопствено учење и стекли навику критичког сагледавања свог рада и рада других.

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА

Настава информатике и рачунарства остварује тесну повезаност са другим наставним предметима. Са наставом математике повезује се кроз развој логичког мишљења, рад са скуповима, алгоритмима и обрадом података. Са српским језиком остварује се корелација кроз разумевање и креирање текстова, као и кроз правилну комуникацију и изражавање.
Садржаји географије користе се у контексту рада са подацима, картама и презентацијама, док се са ликовном културом повезује кроз дигиталну обраду слика и визуелни дизајн. Са техником и технологијом остварује се повезаност кроз разумевање рада уређаја и примену техничких решења, док се са физичким васпитањем повезује кроз анализу резултата, мерења и статистичких података. Оваква међупредметна повезаност доприноси целовитом разумевању наставних садржаја и њиховој примени у свакодневном животу.

ПРИЛАГОЂАВАЊЕ ИНДИВИДУАЛНИМ ПОТРЕБАМА УЧЕНИКА

Настава се прилагођава индивидуалним потребама, способностима и интересовањима ученика, како би се омогућило да сви ученици успешно савладају планиране исходе. Ученицима којима је потребна додатна подршка наставни садржаји се прилагођавају кроз поједностављене задатке, додатна објашњења, визуелну подршку и рад у пару са другом ученицима.
Ученицима који брже напредују и показују изражене способности у области информатике и рачунарства омогућава се рад на сложенијим задацима, истраживачким активностима и пројектима, као и додатни задаци који подстичу развој креативности и логичког размишљања. У настави се користе дигитални алати и интерактивни садржаји који омогућавају индивидуализован приступ и већу мотивацију ученика за рад.

НАЗИВ ПРЕДМЕТА: ТЕХНИКА И ТЕХНОЛОГИЈА

ЦИЉ ПРЕДМЕТА

Циљ наставе и учења технике и технологије је да ученик развије техничко-технолошку писменост, да изгради одговоран однос према раду и производњи, животном и радном окружењу, коришћењу техничких и технолошких ресурса, стекне бољи увид у сопствена професионална интересовања и поступа предузимљиво и иницијативно.

Наставни предмет техника и технологија намењен је развоју основних техничких компетенција ученика ради његовог оспособљавања за живот и рад у свету који се технички и технолошки брзо мења. Један од најважнијих задатака је да код ученика развија свест о томе да примена стечених знања и вештина у реалном окружењу подразумева стално стручно усавршавање и целоживотно учење, као и да је развијање предузимљивости један од важних предуслова личног и професионалног развоја.

ИСХОДИ УЧЕЊА

Сви исходи предмета доступни су у Правилнику о плану наставе и учења за шести разред основног образовања и васпитања на линку:
Правилник о плану наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања и програму наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања: 15/2018-77, 18/2018-1, 3/2019-83, 3/2020-3, 6/2020-94, 17/2021-1, 16/2022-1, 13/2023-458, 14/2023-384, 3/2024-1, 6/2025-7, 1/2026-219

ОБЛАСТИ УЧЕЊА

Област	Број часова
Животно и радно окружење	6
Саобраћај	8
Техничка и дигитална писменост	18
Ресурси и производња	20
Конструкторско моделовање	20
Укупно	72

Наставни садржаји у шестом разреду обухватају продубљено проучавање животног и радног окружења, где ученици упознају различите техничке системе и њихову улогу у савременом друштву. Област саобраћаја усмерена је на разумевање правила и безбедног понашања, као и на развој одговорности као учесника у саобраћају. Техничка и дигитална писменост обухвата рад са техничким цртежима, мерење и коришћење алата и прибора. У области ресурса и производње ученици се упознају са различитим материјалима, поступцима обраде и основама производних процеса, уз нагласак на заштиту животне средине. Кроз конструктивно моделовање ученици стичу практична искуства у изради сложенијих модела, примењујући техничка знања и развијајући креативност и прецизност у раду.

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Облици наставе:

Настава се реализује кроз поступан и систематичан процес у коме се теоријска знања уводе кроз јасна објашњења и примере, а затим се утврђују кроз практичан рад. Ученици активно уче кроз израду модела и решавање задатака који су повезани са реалним ситуацијама. У наставном процесу примењују се различити облици рада, укључујући фронтални рад приликом увођења нових садржаја, индивидуални рад ради развоја самосталности, као и рад у пару и групи који подстиче сарадњу и размену искустава. Практичан рад има значајну улогу, јер омогућава ученицима да непосредно примене знања и развију вештине.

Методе наставе:

Користе се методе демонстрације, практичног рада, разговора и проблемског приступа.

Наставна средства и материјали:

Наставна средства обухватају уџбеник, свеску, прибор за рад, различите материјале за рад, ручне алате, моделе, као и дигиталне ресурсе који подржавају наставу и омогућавају боље разумевање садржаја.

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ

Праћење напредовања ученика спроводи се континуирано, у складу са важећим правилником о оцењивању, и обухвата процену знања, практичних вештина и односа према раду. Вреднује се разумевање наставних садржаја, правилна употреба алата, прецизност у изради и креативност. Оцењивање се реализује кроз практичне радове, усмене и писмене провере, као и кроз праћење активности ученика током наставе, уз нагласак на формативном приступу који подстиче даљи развој ученика.

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА

Настава технике и технологије у шестом разреду повезује се са математиком кроз мерење и геометријске односе, са природним наукама кроз проучавање материјала и процеса, као и са ликовном културом кроз дизајн и обликовање модела. Повезаност са другим предметима доприноси развоју функционалног знања и примене у пракси.

ПРИЛАГОЂАВАЊЕ ИНДИВИДУАЛНИМ ПОТРЕБАМА УЧЕНИКА

Настава се прилагођава различитим способностима ученика кроз диференциране задатке и индивидуализован приступ, у складу са принципима инклузивног образовања. Ученицима којима је потребна додатна подршка обезбеђују се прилагођени задаци и јаснија упутства, док се напреднији ученици подстичу на сложеније активности и креативна решења. Оваквим приступом омогућава се да сваки ученик развија своје техничке вештине, самосталност и одговорност у раду, као и позитиван однос према техници и технологији.

НАЗИВ ПРЕДМЕТА: ЛИКОВНА КУЛТУРА

ЦИЉ ПРЕДМЕТА

Циљ учења ликовне културе је да код ученика, развијајући интересовања завизуелну уметност, стваралачко и критичко мишљење, формира естетску перцепцију и музички укус, као и одговоран однос према очувању музичког наслеђа и култури свога и других народа.

ИСХОДИ УЧЕЊА

Сви исходи предмета доступни су у Правилнику о плану наставе и учења за шести разред основног образовања и васпитања. https://pravno-informacioni-sistem.rs/eli/rep/pg/ministarstva/pravilnik/2018/15/2

ОБЛАСТИ УЧЕЊА

Област	**Број часова**
Спонтани ритам бојених мрља, линија и светлина	3
У свету боја	12
Светлина	8
Текстура и фактура	6
Свет уобразиље у ликовним делима Визуелно споразумевање УКУПНО	3 4 36

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Настава ликовне културе организује се тако да подстиче активно учешће ученика и развој њихових визуелних способности кроз разноврсне активности. Рад се одвија кроз комбинацију различитих облика наставе, при чему се садржаји прилагођавају узрасту ученика и њиховим интересовањима.

Облици наставе: Фронтални, групни, рад у пару и индивидуализовани рад.

Методе наставе: Метода разговора, демонстративна метода, практичан рад, метода слушања, игра као метод учења, истраживачки приступ.

Наставна средства и материјали: Уџбеник, свеска, нотна свеска, аудио и видео материјали, рачунар и пројектор, музички инструменти, наставни листићи, као и доступни дигитални и интернет ресурси.

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ

Праћење напредовања ученика одвија се током целог наставног процеса, кроз различите облике провере знања и активности. Оцењивање обухвата усмено излагање, извођење визуелних садржаја (певање и ритмичке активности), као и кратке провере усвојености градива.

У процесу вредновања посматра се разумевање визуелних појмова, способност активног репрезентовања , као и учешће у раду и креативно изражавање. Настава је усмерена ка развијању интересовања за визуелно и ширем упознавању ученика са уметношћу. Води се рачуна о индивидуалном напредовању сваког ученика, у складу са његовим могућностима и ангажовањем.

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА

Садржаји ликовне културе природно се надовезују на друге наставне предмете и доприносе свеобухватнијем разумевању градива. Повезаност са српским језиком остварује се кроз рад на тексту и изражавању, док се са музичком културом огледа у заједничком развоју осећаја за лепо и уметничко стваралаштво. Историјски садржаји доприносе разумевању настанка и развоја ликовне културе, а географија омогућава упознавање различитих музичких традиција у свету. Елементи ритма и покрета повезују се са физичким васпитањем, док се употреба технологије у настави надовезује на садржаје информатике.

ПРИЛАГОЂАВАЊЕ ИНДИВИДУАЛНИМ ПОТРЕБАМА УЧЕНИКА

У настави се уважавају индивидуалне разлике међу ученицима, па се активности и задаци прилагођавају њиховим могућностима и интересовањима. Ученицима који показују веће интересовање и способности омогућавају се додатне активности и креативни задаци, док се ученицима којима је потребна подршка обезбеђује постепено усвајање садржаја уз додатна објашњења и прилагођене задатке.

Применом различитих наставних средстава, укључујући звучне и визуелне материјале, олакшава се разумевање и одржава пажња ученика. Рад у пару и групи доприноси међусобној сарадњи и укључивању свих ученика у наставни процес, како би свако од њих напредовао у складу са својим могућностима.

НАЗИВ ПРЕДМЕТА: МУЗИЧКА КУЛТУРА

ЦИЉ ПРЕДМЕТА

Циљ учења музичке културе је да код ученика, развијајући интересовања за музичку уметност, стваралачко и критичко мишљење, формира естетску перцепцију и музички укус, као и одговоран однос према очувању музичког наслеђа и култури свога и других народа.

ИСХОДИ УЧЕЊА

Сви исходи предмета доступни су у Правилнику о плану наставе и учења за шести разред основног образовања и васпитања. Правилник о плану наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања

ОБЛАСТИ УЧЕЊА

Област	Број часова
Човек и музика	7
Музички инструменти	3
Слушање музике	9
Извођење музике и основе музичке писмености	14
Музичко стваралаштво	3

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Настава музичке културе организује се тако да подстиче активно учешће ученика и развој њихових музичких способности кроз разноврсне активности. Рад се одвија кроз комбинацију различитих облика наставе, при чему се садржаји прилагођавају узрасту ученика и њиховим интересовањима.

Облици наставе: Фронтални, групни, рад у пару и индивидуализовани рад.

Методе наставе: Метода разговора, демонстративна метода, практичан рад, метода слушања, игра као метод учења, истраживачки приступ.

Наставна средства и материјали: Уџбеник, свеска, нотна свеска, аудио и видео материјали, рачунар и пројектор, музички инструменти, наставни листићи, као и доступни дигитални и интернет ресурси.

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ

Праћење напредовања ученика одвија се током целог наставног процеса, кроз различите облике провере знања и активности. Оцењивање обухвата усмено излагање, извођење музичких садржаја (певање и ритмичке активности), као и кратке провере усвојености градива.

У процесу вредновања посматра се разумевање музичких појмова, способност активног слушања, као и учешће у раду и креативно изражавање. Настава је усмерена ка развијању интересовања за музику и ширем упознавању ученика са уметношћу. Води се рачуна о индивидуалном напредовању сваког ученика, у складу са његовим могућностима и ангажовањем.

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА

Садржаји музичке културе природно се надовезују на друге наставне предмете и доприносе свеобухватнијем разумевању градива. Повезаност са српским језиком остварује се кроз рад

на тексту и изражавању, док се са ликовном културом огледа у заједничком развоју осећаја за лепо и уметничко стваралаштво. Историјски садржаји доприносе разумевању настанка и развоја музике, а географија омогућава упознавање различитих музичких традиција у свету. Елементи ритма и покрета повезују се са физичким васпитањем, док се употреба технологије у настави надовезује на садржаје информатике.

ПРИЛАГОЂАВАЊЕ ИНДИВИДУАЛНИМ ПОТРЕБАМА УЧЕНИКА

У настави се уважавају индивидуалне разлике међу ученицима, па се активности и задаци прилагођавају њиховим могућностима и интересовањима. Ученицима који показују веће интересовање и способности омогућавају се додатне активности и креативни задаци, док се ученицима којима је потребна подршка обезбеђује постепено усвајање садржаја уз додатна објашњења и прилагођене задатке.

Применом различитих наставних средстава, укључујући звучне и визуелне материјале, олакшава се разумевање и одржава пажња ученика. Рад у пару и групи доприноси међусобној сарадњи и укључивању свих ученика у наставни процес, како би свако од њих напредовао у складу са својим могућностима.

НАЗИВ ПРЕДМЕТА: ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ

ЦИЉ ПРЕДМЕТА

Циљ наставе и учења физичког и здравственог васпитања је да ученик унапређује физичке способности, моторичке вештине и знања из области физичке и здравствене културе, ради очувања здравља и примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота.

ИСХОДИ УЧЕЊА

Сви исходи предмета доступни су у Правилнику о плану наставе и учења за шести разред основног образовања и васпитања https://pravno-informacioni-sistem.rs/eli/rep/pg/ministarstva/pravilnik/2017/10/1/reg

ОБЛАСТИ УЧЕЊА

Област	Број часова
Атлетика	16
Гимнастика	16
Кошапка	16
Плес и ритмика	6

Стони тенис	12
Антропометрија	6
Обавезне физичке активности	54

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Реализација наставе физичког и здравственог васпитања заснива се на активном учешћу ученика и развијању њихових физичких способности, подстицање ученика на самостално вежбање кроз разноврсне наставне активности. Наставни процес обухвата различите облике рада: часови физичког и здравственог васпитања, секције, недеља школског спорт, активности у природи, школска такмичења.

Настава физичког и здравственог васпитања реализује се применом различитих облика рада: фронталног, индивидуалног, групног и рада у пару, као и специфицни облици рада попут полигона, кружног тренинга и такмичарских активности, у циљу повећања ефикасности наставе и прилагођавања индивидуалним способностима ученика. Примењује се и аналитичко синтетички облик рада којим се сложене моторичке активности разлажу на саставне делове ради лакшег усвајања, а затим се повезују у целину кроз функционално извођење покрета.

Методе које се користе у раду су: метода разговора, метода демонстрације, усмено излагање, метода вежбања, понављања, метода игре и такмичења.

У настави се користе справе и реквизити (лопте, вијаче, чуњеви, струњаче), гимнастичке справе, дидактичка и техничка средства, као и расположиви просторни услови (фискултурна сала и терени у школском дворишту).

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ

Праћење и вредновање постигнућа ученика врши се континуирано током наставног процеса, уз уважавање индивидуалних способности, ангажовања и напртка сваког ученика. У процесу вредновања узима се у обзир: ниво развијености физичких способности, усвојеност моторичких знања и вештина, правилност извођења вежби, активно учешће на часу, однос према раду и сарадња са другим ученицима.

Вредновање обухвата формативно и сумативно праћење, при чему се посебан значај даје напретку ученика у односу на његове почетне могућности, а не искључиво постигнутим резултатом.

У процесу праћења користе се различите методе и технике: посматрање, практична провера извођења вежби, као и тестирање физичких способности.

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА

Настава физичког и здравственог васпитања остварује корелацију са другим наставним предметима у циљу повезивања знања и додатног развоја ученика. Биологија: кроз

упознавање функције организма, утицаја физичке активности на здравље и значаја правилне исхране. Физика: кроз кретање, равнотежу, силу и координацију. Музичка култура: кроз ритмику, плес и кретање уз музику. Српски језик: кроз усвајање правилне терминологогије и усмено изражавање. Грађанско васпитање: кроз развијање тимског рада, фер плеја и толеранције. Информатика: кроз коришћење дигиталних садржаја и праћење активности.

ПРИЛАГОЂАВАЊЕ ИНДИВИДУАЛНИМ ПОТРЕБАМА УЧЕНИКА

Настава се прилагођава индивидуалним способностима ученика кроз диференцијацију задатака, индивидуализацијурада и прилагођавање оптерећења, уз уважавање здравственог стања и подстицање напретка сваког ученика.

НАЗИВ ПРЕДМЕТА: ФИЗИКА

ЦИЉ ПРЕДМЕТА

Циљ наставе и учења физике је да ученик упозна природне појаве и основне законе природе, развија функционалну научну писменост, способност посматрања, мерења, експериментисања и логичког закључивања, као и да примењује стечена знања у свакодневном животу.

ИСХОДИ УЧЕЊА

Сви исходи предмета доступни су у Правилнику о плану наставе и учења за други циклус основног образовања и васпитања: https://pravno-informacioni-sistem.rs/eli/rep/pg/ministarstva/pravilnik/2018/15/2

ОБЛАСТИ УЧЕЊА

Област	Број часова
Увод у физику	4
Кретање	14
Сила	14
Мерење	13
Маса и густина	15
Притисак	12
укупно	68

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Садржаји оријентисани на очекиване исходе се реализују кроз:

- излагање садржаја теме уз одговарајуће демонстрационе огледе;

- решавање квалитативних и квантитативних проблема као и проблем-ситуација;
- лабораторијске вежбе;
- коришћењем других начина рада који доприносе бољем разумевању садржаја теме (домаћи задаци, пројекти, допунска настава, додатни рад...);

Активност ученика: слушају, посматрају, дискутују, уочавају, постављају питања, бележе, мере, закључују, раде тимски, раде задатке, изводе вежбе, пишу, цртају, експериментишу, израђују паное.

Активност наставника: планира, припрема, демонстрира, едукује, упућује, координира, контролише, вреднује, евидентира, поставља питања, одговара на ученичка питања, изводи огледе, усмерава, оцењује.

Облици наставе: фронтални рад, групни рад, рад у пару, индивидуални рад.

Методе наставе: демонстрациона метода, метода разговора, практични рад, експериментална метода, истраживачка метода.

Наставна средства и материјали: уџбеник, радна свеска, лабораторијски прибор, пројектор, презентације, видео материјали, наставни листићи и дигитални садржаји.

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ

Процес праћења и вредновања ученика треба започети иницијалном проценом нивоа постигнућа ученика. Овај тест је инструмент провере предзнања и потенцијала ученика.Наставник континуирано прати рад сваког ученика кроз проверавање његових усвојених знања, стечених на основу свих облика наставе: демонстрационих огледа (пре свега оних реализованих применом предвиди-посматрај-објасни наставне стратегије), предавања и активног учешћа у раду, решавања квантитативних, квалитативних, графичких, практичних и истраживачких задатака, пројектне наставе и лабораторијских вежби.

Континуирано се пратити и вреднује знање, вештине и ставови ученика помоћу усменог испитивања, кратких писмених провера, контролних вежби, провером практичних вештина, као и вредновањем учешћа и продуката пројектне наставе. Наставник треба да омогући ученицима да искажу сопствена размишљања о неким физичким појавама и да то адекватно вреднује.

На почетку школске године, потребно је спровести иницијални тест. Овај тест је инструмент провере предзнања и потенцијала ученика.

Ученике треба оспособљавати и охрабривати да процењују сопствени напредак у остваривању исхода предмета , као и напредак и других ученика (различите анкете, скале процене,, табеле и сл.)

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА

Математика -мерење, графици, формуле, табеле. Техника и технологија-примена сила и машина. мерење дужине, микрометарско мерило и помично мерило. Географија-природне појаве, оријентација у простору. Информатика и рачунарство- обрада података и

презентације. Српски језик и књижевност – рад са текстом и обрада текста приликом израде презентација, читање и разумевање текста, издвајање кључних речи и најважнијих појмова. Ликовна култура – израда паноа, плаката, цртежа, модела.

ПРИЛАГОЂАВАЊЕ ИНДИВИДУАЛНИМ ПОТРЕБАМА УЧЕНИКА

Настава ће бити прилагођена могућностима и потребама ученика кроз диференциране задатке, додатна објашњења, визуелну подршку, рад у пару и додатне активности за ученике који напредују бржим темпом, размена искустава и сарадња са члановима одговарајућих стручних већа и тимова у школи.

ШЕСТИ РАЗРЕД – ОБАВЕЗНИ ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТИ, ПРОГРАМИ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

НАЗИВ ПРЕДМЕТА: ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ

ЦИЉ ПРЕДМЕТА

Циљ учења Грађанског васпитања је да ученик изучавањем и практиковањем основних принципа, вредности и процедура грађанског друштва постане свестан својих права и одговорности, осетљив за потребе појединаца и заједнице и спреман да активно делује у заједници уважавајући демократске вредности.

ИСХОДИ УЧЕЊА

https://pravno-informacioni-sistem.rs/eli/rep/pg/ministarstva/pravilnik/2018/15/2

ОБЛАСТИ УЧЕЊА

Р. Бр.	ОБЛАСТ/ТЕМА/МОДУЛ	СВЕГА
1.	Људска права	9
2.	Демократско друштво	10
3.	Процеси у савременом свету	9
	Грађански активизам	8

4.		

ЦИЉ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

Општи циљ програма Грађанско васпитање у 6. Разреду је оспособљавање ученика за активно учешће у животу школе и локалне заједнице, кроз проширивање знања о демократији, њеним принципима и вредностима на бази практичног деловања. Програм подстиче развој критичког мишљења, одговорног одлучивања, сарадничког понашања и уважавања различитости.

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Облици наставе

- Фронтални рад: користи се за заједничко увођење нових појмова, анализу докумената (нпр. Конвенције) и заједничку рефлексију на крају часа.
- Групни рад и рад у пару: примарни облици рада који подстичу тимски дух, сарадничко учење, дебату, заједничко доношење одлука и преговарање.
- Индивидуални рад: самостално решавање наставних листића, креирање личних планова акције или писање есеја/рефлексија.
- Теренска/амбијентална настава: истраживачки рад у школском дворишту, посета институцијама локалне заједнице (сеоска библиотека, месна заједница) с циљем упознавања рада органа власти.

Методе наставе

- Вербално-текстуална и дијалошка метода: дискусије, вођени разговори, симулације преговора и дебате.
- Илустративно-демонстративна метода: приказивање едукативних видео-материјала о дечјим правима, презентација и шематских приказа структуре власти.
- Метода искуственог учења кроз игру и радионице: симулације стварних друштвених ситуација, играње улога (рол-плеј) и решавање моралних дилема.
- Пројектна метода: осмишљавање и реализација мини-пројеката који решавају конкретан проблем у оквиру школског заједништва или села.

Наставна средства и материјали

Наставник је у прилици да користи: радионице, симулације, играње улога, студије случаја, дебате, дискусије, пројекте, истраживања, промоције, као и да сами осмисле неке друге активности.

- Штампани материјали: приручници за наставнике, радни листови за грађанско васпитање, изводи из Конвенције о правима детета.
- Дигитална средства (у складу са техничким могућностима школе): лаптоп и пројектор за приказ мултимедијалних садржаја, кратки образовни видео-записи и онлајн квизови знања.

- Потрошни материјал за радионице: хамери, флип-чарт папир, самолепљиви стикери, фломастери, колаж папир.
- Ресурси локалне средине: непосредно школско окружење, просторије месне заједнице и локални актери (родитељи, представници удружења).

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ

Праћење напредовања ученика врши се континуирано, са посебним фокусом на формирање ставова, вредности и вештина, а не само на репродукцију чињеница.

- Индивидуализовани приступ: с обзиром на специфичности изборног програма и величину одељења, вреднује се лични напредак сваког ученика у односу на његове почетне позиције.
- Формативно праћење: редовно бележење активности, залагања, нивоа сарадње током рада у групама, као и поштовања правила током дискусије.
- Евалуација пројектних радова: оцењивање практичног ангажовања ученика у изради плаката, презентација или у спровођењу локалне акције.
- Самопроцена (самоевалуација): ученици на крају сваког блока тема попуњавају кратке евалуационе упитнике или чек-листе о сопственом доприносу раду групе и степену усвојености знања.

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА

- Српски језик: развој говорне културе, аргументовано изражавање ставова, дебатни прописи, култура дијалога и разумевање писаног текста.
- Историја / Географија: разумевање појма државе, локалне средине, историјског развоја људских права и организације друштва кроз време.
- Ликовна култура: визуелно обликовање порука, израда плаката за пројектне активности и макета.
- Информатика и рачунарство: израда дигиталних презентација за приказ пројектних резултата и безбедност на интернету као део дигиталних права грађана

ПРИЛАГОЂАВАЊЕ ИНДИВИДУАЛНИМ ПОТРЕБАМА УЧЕНИКА

- Подршка за ученике са потешкоћама у учењу:
    - Пружање поједностављених задатака (мањи обим текста, јасна и једноставна упутства за рад).
    - Визуелна подршка кроз пројектор, сликовне картице и графичке организаторе током радионица.
    - Стратегија „вршњачког менторства” – организовање рада у пару где ученик са бољим постигнућем помаже при раду.
- Изазови за напредне ученике:
    - Додељивање улога вође тима или координатора пројектних активности.

- Комплекснији истраживачки задаци (нпр. интервјуисање представника локалне заједнице, дубља анализа одређених законских мера).
- Припрема и вођење дебатних клубова унутар одељења.

НАЗИВ ПРЕДМЕТА: ВЕРСКА НАСТАВА – ПРАВОСЛАВНИ КАТИХИЗИС

ЦИЉ ПРЕДМЕТА

Циљ наставе и учења Православног катихизиса у шестом разреду јесте да ученици стекну целовити православни поглед на свет и живот, са посебним акцентом на новозаветну историју спасења. Кроз отворен дијалог, настава подстиче развој личне слободе, одговорности према творевини и изградњу хришћанских врлина, утемељених на литургијском заједничарењу и љубави према ближњима.

ОБЛАСТИ УЧЕЊА

Програм се реализује кроз недељни фонд од 1 часа, односно 36 часова годишње, који су подељени на следеће тематске области:

- Увод и обнављање (2 часа): Континуитет са старозаветним темама из петог разреда.
- Припрема света за долазак Сина Божјег (4 часа): Историјске околности и јеврејско ишчекивање Месије.
- Живот и мисија Исуса Христа – Нови завет (14 часова): Рођење, крштење, чуда, проповед о Царству Божјем и Страдање и Васкрсење Христово.
- Црква Духа Светога (12 часова): Вазнесење, Педесетница, ширење Цркве преко Апостола, прогони и Милански едикт (Свети цар Константин).
- Практична настава, систематизација и евалуација (4 часа): Учешће у литургијском животу заједнице.

ИСХОДИ УЧЕЊА

По завршетку шестог разреда, ученик ће бити у стању да:

- Препознаје и објашњава кључне догађаје из живота Исуса Христа описане у Новом завету.
- Разликује појам историјског ишчекивања Месије од Његовог стварног оваплоћења.
- Опише догађај Педесетнице и разуме Цркву као заједницу Духа Светога.
- Препознаје значај слободе вере кроз пример Миланског едикта и Светог цара Константина.
- Примењује хришћанске етичке вредности (пожртвованост, љубав, праштање) у свакодневним односима.

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Теоријска настава: Спроводи се у учионици применом вербалних, текстуалних, дијалошких и илустративно-демонстративних метода (анализа јеванђелских прича, панои, презентације).

- Практична настава: Факултативно, кроз посете локалном православном храму, упознавање са архитектуром цркве, фрескописом и активним учешћем у Светој Литургији
- Облици рада: Фронтални, групни, рад у паровима и индивидуални рад.

- **ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ**
- Формативно оцењивање: Континуирано праћење активности ученика, његове мотивације, учешћа у дијалогу, редовности и сарадње са вршњацима на часу.
- Сумативно оцењивање: На крају првог и другог полугодишта изводи се описна оцена (*истиче се*, *добар*, *задовољава*).
- Оцена се формира на основу залагања и разумевања суштине хришћанских вредности, а не кроз механичку репродукцију чињеница.

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА

Настава Православног катихизиса остварује хоризонталну везу са:

- **Историјом:** Настанак хришћанства, Римско царство, прогони и Милански едикт 313. године.
- **Српским језиком и књижевношћу:** Анализа библијских текстова као књижевног и културног наслеђа, развој писмености.
- **Ликовном културом:** Изучавање хришћанске уметности, фресака, икона и архитектуре храмова.
- **Музичком културом:** Упознавање са основама духовног и хорског певања.

ПРИЛАГОЂАВАЊЕ ИНДИВИДУАЛНИМ ПОТРЕБАМА УЧЕНИКА

За ученике којима је потребна специфична подршка, материјали се прилагођавају кроз једноставнији текстуални садржај, већи фонт, визуелне картице и прилагођене задатке током групног рада. Садржаји се редукују на препознавање основних симбола хришћанства, празника и примена моралних порука кроз једноставне животне примере.

Наставни процес фаворизује инклузивни приступ, где се поштује темпо рада сваког ученика и подстиче међусобна емпатија и вршњачка подршка.

НАЗИВ ПРЕДМЕТА: НЕМАЧКИ ЈЕЗИК (2. СТРАНИ ЈЕЗИК)

ЦИЉ ПРЕДМЕТА

Циљ учења страног језика је да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну писмену и усмену комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.

Главни циљ наставе страног језика јесте развијање комуникативне компетенције на одређеном језичком нивоу, у складу са статусом језика и годином учења.

ИСХОДИ УЧЕЊА

Сви исходи предмета доступни су у Правилнику о плану наставе и учења за шести разред основног образовања и васпитања на следећем линку: https://pravno-informacioni-sistem.rs/eli/rep/pg/ministarstva/pravilnik/2018/15/2

ОБЛАСТИ УЧЕЊА

Област: Комуникативне функције	**Број часова: 72**
ПОЗДРАВЉАЊЕ И ПРЕДСТАВЉАЊЕ СЕБЕ И ДРУГИХ И ТРАЖЕЊЕ/ ДАВАЊЕ ОСНОВНИХ ИНФОРМАЦИЈА О СЕБИ И ДРУГИМА	
ОПИСИВАЊЕ БИЋА, ПРЕДМЕТА, ПОЈАВА И МЕСТА	
ПОЗИВ И РЕАГОВАЊЕ НА ПОЗИВ ЗА УЧЕШЋЕ У ЗАЈЕДНИЧКОЈ АКТИВНОСТИ	
ИЗРАЖАВАЊЕ МОЛБИ, ЗАХТЕВА, ОБАВЕШТЕЊА, ИЗВИЊЕЊА, ЧЕСТИТАЊА И ЗАХВАЛНОСТИ	
РАЗУМЕВАЊЕ И ДАВАЊЕ УПУТСТАВА	
УПУЋИВАЊЕ ЧЕСТИТКИ И ИЗРАЖАВАЊЕ ЗАХВАЛНОСТИ	
ОПИСИВАЊЕ ДОГАЂАЈА И РАДЊИ У САДАШЊОСТИ	
ОПИСИВАЊЕ ДОГАЂАЈА И РАДЊИ У ПРОШЛОСТИ	

ИСКАЗИВАЊЕ ПЛАНОВА И НАМЕРА	
ИСКАЗИВАЊЕ ЖЕЉА, ПОТРЕБА, ОСЕТА И ОСЕЋАЊА	
ИСКАЗИВАЊЕ ПРОСТОРНИХ ОДНОСА И ВЕЛИЧИНА	
ИСКАЗИВАЊЕ ВРЕМЕНА	
ИЗРАЖАВАЊЕ ПРИПАДАЊА И ПОСЕДОВАЊА	
ИЗРАЖАВАЊЕ ИНТЕРЕСОВАЊА, ДОПАДАЊА И НЕДОПАДАЊА	
ИЗРАЖАВАЊЕ КОЛИЧИНЕ, БРОЈЕВА И ЦЕНА	

НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Облици наставе:

Фронтални рад, индивидуални рад, рад у паровима, малим и великим групама (мини-дијалози, игра по улогама, симулације итд.), пленум

Мануелне активности (израда паноа, презентација, постера и сл.), игре примерене узрасту

Настава обухвата: вежбе слушања и разумевања говора, читање и разумевање писаног текста, писмено изражавање, усмено изражавање, граматичке садржаје

Методе наставе:

Дијалошка, монолошка, комуникативна, рад на тексту, аудитивна, демонстративна

Наставна средства и материјали:

Уџбеник, радна свеска, пројектор и презентације, садржаји и вежбе са интернета, наставни листићи

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ

Оцењивањем и вредновањем треба да се обезбеди напредовање ученика у остваривању исхода, као и квалитет и ефикасност наставе. Сврха оцењивања треба да буде и јачање мотивације за напредовањем код ученика, а не истицање њихових грешака

Иницијални тест, формативно: самопроцена и сумативно вредновање: писмени задаци; контролне вежбе; пројектни радови, усмено одговарање, оцењивање различитих елемената као што су језичке вештине (читање, слушање, говор и писање), усвојеност лексичких садржаја и језичких структура, примена правописа, ангажованост и залагање у раду на часу и ван њега

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА

Српски језик и књижевност, Енглески језик, Географија, Биологија, Математика, Физичко васпитање, Ликовна култура, Грађанско васпитање, Музичка култура, Техника и технологија (Саобраћај)

ПРИЛАГОЂАВАЊЕ ИНДИВИДУАЛНИМ ПОТРЕБАМА УЧЕНИКА

Диференцијација наставе и подршка ученицима остварује се кроз:

- За напредне ученике: Задаци вишег нивоа сложености
- За ученике којима је потребна подршка: Поједностављивање налога и задатака (нпр. спајање речи и слика уместо писања целе речи, заокруживање тачних одговора), смањен обим текста за читање, продужено време за израду задатака.
- Визуелна и аудио подршка: Чешће коришћење пројектора, флеш-картица (картица са сликама) и видео-записа за лакше памћење појмова.
- Рад у пару и малим групама: Ученици са потешкоћама раде у пару са друговима из клупе који им могу помоћи, чиме се развија емпатија и олакшава савладавање баријера у говору.
- Примена ИОП-а Поједностављени и прилагођени задаци за ученике који се према решењу интересорне комисије образују по ИОП-у 1 и ИОП-у 2